

Тақризи

роҳбари илмӣ ба кори диссертациони Назриева Чамила Маҳмудовна таҳти унвони «Асосҳои илмӣ-методи тарбияи маънавӣ-ахлоқии хонандагони синфҳои 9-11 дар раванди дарсҳои забони русӣ» (дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии таҳсилатон бо забони тоҷикӣ) барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3. Педагогика (5.3.5.8. Назария ва методикаи таълими забон ва адабиёти рус дар мактабҳои забони таҳсилатон ғайрирусӣ)

Ташаккули шахсияти созанда, ободкор ва равшанфикр тақозои замони имрӯза буда, аз ҳамаи муассисаҳои таълимию тарбиявӣ талаби тарбия кардани чунин афродро тақозо дорад. Раванди ҳаёт бори дигар собит сохта истодааст, ки қомеаи имрӯза дигаргуниҳои назаррасро дар соҳаи маориф ва тарбия ниёз дошта, шароит фароҳам овардан барои чунин раванд муҳим арзёбӣ мегардад.

Мактаби муосир дар ташаккули ҷаҳонбинӣ, ҷаҳонфаҳмӣ, нигоҳҳо ва ақидаҳои хонандагон нисбат ба масъалаҳои ҳаётии таъсир расонида, дар рушди тарбияи маънавӣ-ахлоқии онҳо саҳми назаррас дорад. Яке аз фанҳои, ки дар қатори дигар фанҳои таълимӣ дар мактабҳои миёнаи умумӣ таълим дода мешавад, фанҳои забони русӣ мебошад. Ин фан дар баробари ба уҳда доштани маърифаткунонии хонандагони синфҳои болоӣ, дар тарбияи маънавӣ-ахлоқии онҳо низ ба воситаи матни асарҳои бадеӣ, шуъру сатрҳои шоиронаи нависандагону адибони сатҳи ҷаҳонӣ нақши назаррас дорад.

Бояд қайд кард, ки интихоби мавзӯ ва коркарди илмии он аз тарафи Назриева Чамила Маҳмудовна дар марҳилаи кунунии рушди маориф ва илми педагогика хеле ҷолиби диққат буда, ба таҳқиқоти муҳрам ва доғи рӯз махсуб будани он далолат медиҳад.

Муаллиф дар диссертатсия дуруст қайд менамояд, ки донишҷӯи забони русӣ барои шаҳрванд ҳамчун воситаи асосии муошират бо одамони дигар зарур аст. Адабиёте, ки ба забони русӣ эҷод шудааст, барандаи маъниҳо ва ғояҳои маънавию ахлоқиест, ки барои дарки

маъноӣ ҳаёт ва муайян кардани маъноӣ худ дар он муҳим арзёбӣ мегардад.

Мусаллам аст, ки инсон аз хурдсолӣ бо забони модарии худ фикр карда, андешаашро баён мекунад ва бо ёрии он оламо аз худ мекунад. Аммо, донишмандони забонҳои хориҷӣ аз ҷумла, русӣ хонандагонро бо фарҳанг, тарзи зиндагӣ ва рӯзгордории халқҳои дигар ошно месозад. Ҳар қадаре ки захираҳои луғавии хонандагон ғанӣ бошад, ҳамон қадар тарзи муошират ва услуби истифода бурдани он қобили қабул мегардад. Дар ин росто, қобилияти суҳанронӣ, навиштан, гӯш кардан, хондан ва фаҳмидани асарҳои бадеӣ осон гардида, рушди зеҳн, тафаккур ва тарзи фикрронӣ сурат мегирад.

Диссертатсияи Назриева Чамила Маҳмудовна таҳти унвони «Асосҳои илмӣ-методи тарбияи маънавӣ-ахлоқии хонандагони синфҳои 9-11 дар раванди дарсҳои забони русӣ» (дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии таҳсилшон бо забони тоҷикӣ) аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулосаҳои бобҳо, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат аст. Мазмуну мундариҷа ва муҳтавои қисматҳои қор бо ҳамдигар мантиқан алоқаманд буда, фарогири масъалаи таҳқиқ мебошанд. Унвонҷӯ кӯшиш кардааст, ки ҳам дар қисмати аввал ва ҳам дар қисматҳои дуюму сеюми қор илмӣ, бештар, ба масъалаи асосии мавзӯи таҳқиқот, таълими самараноки забони русӣ, пайдо кардани методҳои мувофиқ ва дар ин замина тарбияи маънавӣ-ахлоқии хонандагони синфҳои 9-11 таваҷҷуҳи худро равона созад ва аз доираи мавзӯ берун нашавад. Иқтибос шудани фикру андешаҳо ва гуфтаҳои олимону муҳаққиқони ватанию хориҷӣ ва дар заминаи онҳо пешниҳод намудани ақидаҳои худ, барои исботи далелҳои саҳеҳ арзиши илмӣ диссертатсияро боз ҳам бештар гардонидаст.

Бояд қайд намуд, ки дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби муаллиф оид ба муайянсозӣ, асоснокунӣ ва истифодаи усулҳои муносиби таълимию тарбиявӣ дар дарсҳои забони русӣ ва

гузаронидани озмоиш чихати муайян кардани тарбияи маънавӣ-ахлокии хонандагони синфҳои 9-11 ва вазифаҳои ба миёнгузошта пурра иҷро гардида, натиҷаҳои зарурӣ ба даст оварда шудаанд.

Эътимодноки ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия пешниҳод гардида, бо консепсияи илмии педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмперии таҳқиқот, инчунин таҳлили шароит ва натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмии ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии тадқиқот мутобиқ ва таҷрибаи амалии муаллиф таъмин гардидааст.

Дар маҷмӯъ, ба диссертант Назриева Ч.М. муяссар гардидааст, ки ба объекти пажӯҳиш таъя намуда, вазифаҳои таҳқиқотро ба пуррагӣ роҳандозӣ кунад. Таҳқиқоти ба охиRRасида дорои аҳамияти назариявӣ ва ҳам амалӣ буда, натиҷаҳои онро дар фаъолиятҳои илмиву таълимӣ бе ягон мамоният дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ истифода намудан имконпазир аст.

Аз суханҳои боло бармеояд, ки муаллифи диссертатсия барои ба анҷом расонидани кори таҳқиқотӣ заҳмати зиёд сарф карда, ба натиҷаҳои назарраси илмӣ ноил гардидааст. Агар, сухане чанд дар бораи шахсияти ӯ ҳарф занем, Назриева Чамила Махмудовна ба ҳайси устоди фанни забони русӣ фаъолият дошта, дар давоми фаъолияти педагогикаш соҳиби таҷрибаи хуби омӯзгорӣ гардидааст.

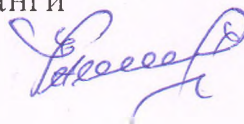
Дар давраи фаъолияти унвонҷӯӣ диссертант ба таҳқиқоти илмиаш муносибати хеле масъулона ва ҷиддӣ зоҳир намуда, сифатҳои назарраси суботкорӣ, эҷодкорӣ, сермасъулиятӣ, мустақилиятнокӣ, қобилият ва истисъододи хуби пажӯҳиширо нишон дод. Дар ин давра аз тарафи ӯ бо баробари бурдани таҳқиқоти назариявӣю таҷрибавӣ, ба навиштан, таҳия ва chop кардани мақолаҳои илмӣ, омода намудани маърузаю баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ ва семинарҳо эътибори ҷиддӣ дода мешуд. Натиҷаи ин муносибат буд, ки аз тарафи ӯ дар асоси маводҳои

таҳқиқотиаш 11 мақола дар нашрияҳои педагогӣ нашр гардидаанд, ки 7-тои он дар маҷаллаҳои тақризшавандаи аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон эътирофгашта рӯйи чоп омадаанд.

Хулоса, диссертатсияи Назриева Чамила Маҳмудовна таҳти унвони «Асосҳои илмӣ-методиҳои тарбияи маънавий-ахлоқии хонандагони синфҳои 9-11 дар раванди дарсҳои забони русӣ» (дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии таҳсилашон бо забони тоҷикӣ) аз рӯйи мазмуну мундариҷа, ҳаҷм, миқдори маводҳои ҷопшуда ба талаботи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. Педагогика (5.3.5.8. Назария ва методикаи таълими забон ва адабиёти рус дар мактабҳои забони таҳсилоташон ғайрирусӣ) сазовор мебошад.

Роҳбари илмӣ:

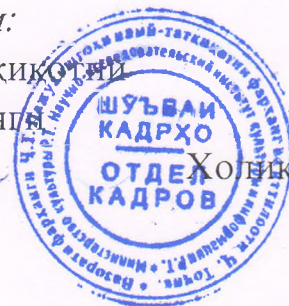
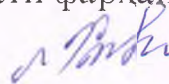
Номзоди илмҳои педагогӣ, дотсент,
ҳодими пешбари илмии шуъбаи
фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангии
Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии фарҳанг
ва иттилооти Вазорати фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Табаров Нурулло
Сафаралиевич

Имзои Н.С. Табаровро тасдиқ мекунам:

Нозири кадрҳои Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии
фарҳанг ва иттилооти Вазорати фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Холіқова М.

30.04.2026

Маълумот барои тамос:

Пажӯҳишгоҳи илмӣ-тадқиқотии фарҳанг ва иттилооти Вазорати фарҳанги
Ҷумҳурии Тоҷикистон
734018, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Н. Қарабоев, 17 (ошёнаи 2). Сомонаи
пажӯҳишгоҳ: www.pitfi.tj; Тел.: (+992 37) 233-58-84.